

УДК 336.027

Папаїка О. О.
Оперенко С. Г.

Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій
Райчева Л. І.

Міжнародний гуманітарний університет

ПОДАТКОВА ГАРМОНІЗАЦІЯ У СТИМУЛЮВАННІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Досліджено засади податкової гармонізації як ключового напрямку стимулювання економічного зростання. Розкриті витрати податкового адміністрування в складі трансакційних витрат суб'єктів господарювання та виокремлено комплаєнс витрати у податковому регулюванні. Обґрунтовано можливість застосування податкової конкуренції для лібералізації податкового режиму. Розглянуто сутність податкової безпеки в складі економічної безпеки та проведено ранжування рівня податкової безпеки за 2016-2018 роки.

Ключові слова: економічна безпека, національна економіка, податкове регулювання, податкова гармонізація, стимулювання.

Постановка проблеми. Інтернаціоналізація світового господарства передбачає розвиток інтеграційних зв'язків країн, а також їх гармонізацію нормативно-правового забезпечення із іншими країнами, а також гармонізацію державної політики економічного розвитку в середні країни. Активізація європейської інтеграції, що характеризується різким зростанням мобільності чинників виробництва та особливо капіталу, для України передбачає створення щільних економічних взаємозв'язків із країнами Європейського Союзу шляхом зближення вітчизняної системи податкового регулювання до стандартів ЄС.

Гармонізація інтересів економічного розвитку в сучасних умовах передбачає досягнення збалансованості економічної системи під впливом і у відповідності з економічними законами. Крім того, кожна країна в сучасних умовах відчуває вплив з боку глобалізації світової економіки та внаслідок чого національна економіка стає частиною світової ринкової системи, що потребує змін в перерозподільних відносинах. В даному контексті одним з ключових інструментів трансформації перерозподільних відносин виступає гармонізація податкового законодавства та вдосконалення податкового регулювання.

Зміна ролі оподаткування в умовах зростаючої мобільності чинників виробництва виступило стимулюючим чинником залучення інвестицій, оскільки виникає конкуренція за можливих інвесторів, які обирають країни із більш гнучким податковим режимом регулювання. Особливо це важливо для країн, які не мають ресурсоємної економіки як Україна, оскільки через мобільність капіталу економіка не до отримує значні кошти через не відповідність податкового регулювання сучасним потребам і в наслідок чого створюються загрози економічної безпеки та її складової – податкової безпеки.

Лібералізація податкового регулювання сприятиме зростанню економіки шляхом залучення додаткових інвестиційних ресурсів, що можливо тільки при змінах у фіскальній структурі та її спрямованості на розвиток реального сектора економіки, а податкова гармонізація є ключовим в стимулюванні економічного розвитку. Проте складність досягнення лібералізації і гармонізації податкового регулювання може стримуватись не достатньо сформованим інституціональним забезпеченням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Однією з ключових проблем сучасної вітчизняної економіки в умовах низького зростання ВВП

виступає модернізація ключових її сфер для стимулювання економічного зростання. Проблеми стимулювання економічного зростання на основі застосування інструментів податкового регулювання присвячені публікації як дослідників як: Богер О.В. [1], Захаркіна Л.С. [2], Лекарь С.І. [3], Мироненко М.Ю. [4], Коваль В.В. [5].

Окремі проблеми чинників податкової гармонізації, в тому числі із виникненням такого явища як тіньова економіка, знайшли відображення в публікаціях Буряк П.Ю., Свірська Г.Г. [6], Коліжук О.О. [7], Михайленко С. [8].

Постановка завдання. Метою статті є дослідження податкової гармонізації у стимулюванні економічного зростання в контексті економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економічній науці склалися різні підходи до аналізу взаємозв'язку інститутів і економічного зростання. Наприклад, традиційний інституціоналізм при розгляді цього взаємозв'язку виходить з методології так званого технологічного детермінізму, відповідно до якої розвиток інститутів визначається потребами технологічного розвитку економіки. Навпаки, неінституціональний напрямок відводить перше місце інститутам, підкреслюючи їх активний вплив на технологічний розвиток і економічне зростання. Під «економічним зростанням» розуміється збільшення пропозиції і підвищення сукупного попиту щодо підвищення потенційного валового внутрішнього продукту (ВВП).

Хоча податки чинять вплив на суму попиту і пропозиції на товари і послуги, що може призводити до неефективності в економічній діяльності, яка викликана тим, що оподаткування призводить до того, що ціна, яку споживачі платять після введення податків, вище і доходи, яку отримують виробники, нижче ніж до оподаткування [3]. Таке зменшення добробуту споживачів і виробників як раз і обумовлює категорію «податкові надходження».

Очевидно, що заходи податкового регулювання впливає на економічну діяльність, хоча зниження податкових ставок зрештою може підвищити рентабельність після сплати податків, а також дохід після сплати податків, що зазвичай підвищує економічну активність (ефект заміщення), але може і знижувати її. Тому надмірна диференціація податкової політики та захоплення податковими пільгами в умовах відносно низького рівня інституційного розвитку може не прискорити, а уповільнити економічне зростання, оскільки ці

податкові пільги на практиці можуть надаватися не тим економічним суб'єктам, для яких вони призначені. Таким чином, неінституціональний напрямок пов'язує оптимальну для економічного зростання ступінь диференціації податків з рівнем розвитку інститутів даного суспільства.

Крім того, недостатність у забезпеченні гармонізації нормативно-правового та інституціонального забезпечення в контексті світового досвіду обумовлюють необхідність його удосконалення з урахуванням неоднорідності інституціонального середовища з метою забезпечення узгодженого і ефективного розвитку інститутів регулювання економіки [5].

Інститути за рахунок мінімізації трансакційних витрат підвищують ефективність господарської діяльності за рахунок зменшення витрат пошуку інформації, укладання угод, опортуністичного поводження та забезпечення прав власності. Проте до відповідної категорії трансакційних витрат відносять також і витрати, що пов'язані із податковим адмініструванням. Згідно із першим підходом витрати податкового адміністрування відносяться до всіх перелічених видів трансакційних витрат і займають відповідну їх частку.

Відповідно до іншого підходу податки виступають як плата за трансакційні блага до яких отримує доступ суб'єкт господарювання та за рахунок яких вирішується завдання по специфікації і захисту їх прав власності. Проте в обох випадках виникає явище опортунізму у сфері оподаткування, що для суб'єктів господарювання може призводити при збільшенні їх доходів чи частки на ринку до того, що платники податків схиляються до приховування прибутків та зменшення суми сплати податків. Такі процеси щодо ухилення від сплати податків, пов'язано із неефективною податковою політикою. Тому податок як

інститут має дуальність, що проявляється у забезпеченні виконанні всіх умов для функціонування та виконання державою своїх функцій, а також у тому, що податки погіршують умови підприємницької діяльності через зменшення прибутку [6].

Відмітимо, що податкове регулювання продукту регуляторні витрати, що є частиною трансакційних витрат і пов'язані із витратами всіх суб'єктів (економічних агентів – підприємств, споживачів та уряду) із додержанням нормативних вимог та витрат на адміністрування процесів.

Через зростаючі трансакційні витрати і неефективність податкового адміністрування зменшується обсяг податкових надходжень внаслідок зростаючих податкових правопорушень, якщо навіть санкції за ці порушення будуть меншими ніж сплата податків. Для оцінки рівня регуляторних витрат застосовують порівняння витрати і вигод на основі зіставлення обсягу реалізованих (чи придбаних) товарів і послуг до регуляторної норми та після її введення із визначенням чи призвела вона до зменшення обсягу продукції і, відповідно, зменшення доходу підприємств та збільшення витрат для споживача.

Проте, рівень трансакційних витрат може залежати від умовно створених адміністративних бар'єрів з боку органів влади (наприклад фінансової служби), що протидіє можливості конкуренції та переводить частину таких трансакційних витрат у сферу неофіційних взаємовідносин і можна їх назвати як непродуктивні витрати. Такі непродуктивні трансакційні витрати, через додаткові витрати на сплату відступних і непродуктивної витрати часу, можна поділити на чотири групи:

1) Регуляторні витрати, виникають в процесі: державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців; ліцензування видів діяльності

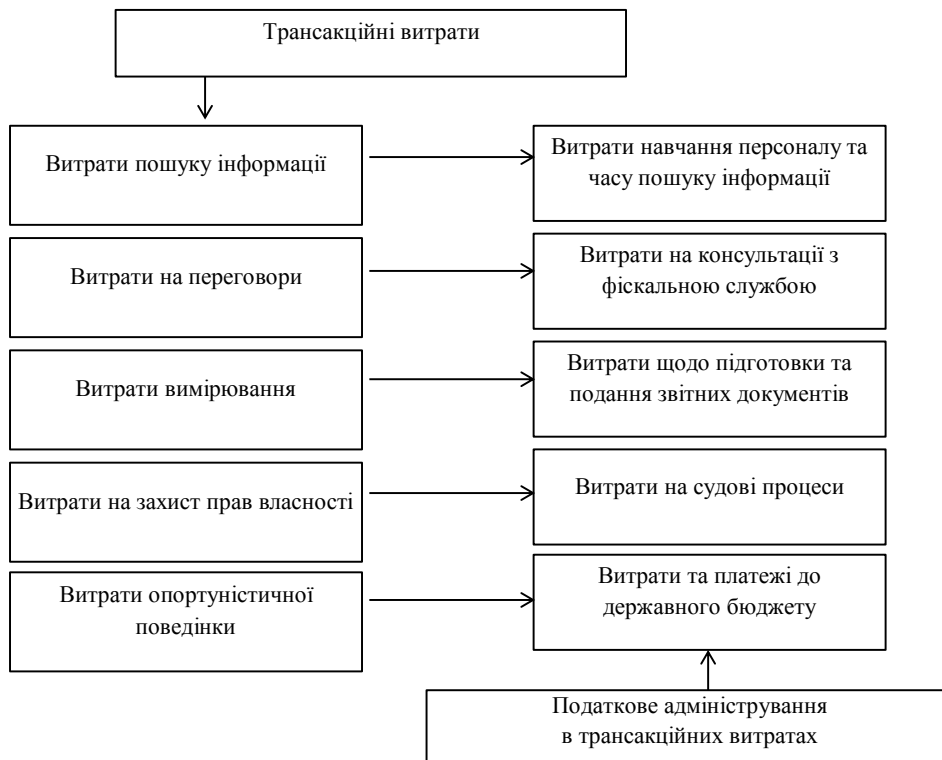

Рис. 1. Витрати податкового адміністрування в складі трансакційних витрат суб'єктів господарювання

Джерело: побудовано авторами

та сертифікації товарів і послуг та інші документи дозвільного характеру.

2) Витрати контролю, виникають в процесі: перевірки державними органами; митні процедури; фінансовий аудит.

3) Контрактні витрати, виникають в процесі: державні закупівлі; субсидування; кредитування.

Проте варто відзначити, що ключовими витратами у податковому регулюванні все ж таки є витрати на дотримання вимог регуляторної норми – комплаєнс витрати. Саме тому для зменшення рівня таких витрат застосовується метод «Аналізу регуляторного впливу» (АРВ). Такий метод потрібен через необхідність визначення можливостей зменшення негативного впливу податкового регулювання через оцінку непродуктивних витрат та витрат адміністрування податків і додержання вимог податкового законодавства всіма учасниками ринку.

Саме в АРВ закладено базис врахування як витрат з боку платників податків щодо не тільки збільшення часу на планування податкових відрахувань і дотримання вимог, але і не стабільності на ринку та зменшення підприємницької активності через регуляторну норму, що вводиться.

Аналізу регуляторного впливу являється складовою державної політики регулювання і передбачає вибір ефективного варіанту для мінімізації витрат усіх учасників ринку. Провідним для зменшення непродуктивних трансакційних витрат є не тільки усунення адміністративних бар'єрів, а також зменшення втручання органів влади у підприємницьку діяльність, що ґрунтується на такому інструменті державного регулювання як дерегуляція, що відзначено одним із важливих напрямів у Стратегії сталого розвитку «Україна-2020».

Для більшості країн Східні країни Європейського Союзу саме через дерегуляцію на відповідному етапі їх розвитку відбулось сприяння створенню інвестиційного клімату та розвитку економіки через зменшення кількості процедур регулювання, а також їхньої вартості. Дерегуляція передбачає не тільки усунення надмірного регулювання із скороченням контролюючих органів, але і розвитку інституту прав приватної власності.

Крім того, важливо виокремити такий напрям як гармонізацію вітчизняного законодавства із законодавством ЄС, що має спростити умови провадження підприємницької діяльності у різних галузях економіки через: зменшення кількості документів дозвільного характеру, скорочення часових витрат на отримання дозволів, удосконалення процедури державного нагляду (контролю), спрощення процедур митного, податкового регулювання господарської діяльності тощо [9].

Економічне зростання має передбачати не тільки заходи із зростання продуктивності праці чи обсягів виробництва, але і зменшення витрат, в тому числі і непродуктивних трансакційних витрат, що пов'язані із надлишковим державним регулюванням. Згідно Звіту Державної регуляторної служби України у 2018 році було попереджено більш ніж 43 млрд. грн. додаткових витрат для суб'єктів господарювання за рахунок не ефективного регуляторного впливу.

Саме тому, одними із важливих напрямів в дерегуляції має стати нівеляція економічно необґрунтованих нормативних актів та, відповідно, забезпечення ефективного функціонування інституціонального середовища, в тому числі і за раху-

нок гармонізації нормативно-правового забезпечення стимулювання економічного зростання в контексті світового досвіду.

Якість функціонування інститутів та інституціональної структури економіки створює можливість для економічного зростання, що ґрунтується на необхідності розкриті чинників, що впливають на формування інституціонального середовища.

Окрім традиційних чинників впливу на економічне зростання відносять інституціональне забезпечення, що створює передумови до розвитку всіх сфер національної економіки. Основними ключовими напрямками необхідності удосконалення інституціонального забезпечення економічного зростання виступають високий рівень тіньової економіки та низька якість реалізації економічної політики.

В цьому аспекті важлива роль відводиться податковому регулюванню, що має нівелювати негативний вплив тіньової економіки, а саме у зростанні зростання ризиків в інвестиційній діяльності та відповідно зменшення обсягу інвестицій. Оскільки існує залежність рівня тіньової економіки та обсягу інвестицій, то податкове регулювання має зменшити нелегальні економічні операції суб'єктами господарювання через покращення адміністрування та зменшення податкового навантаження, що має стимулювати залучення реальних інвестицій.

Одним із інструментів поступової лібералізації податкового режиму для зменшення нелегальної економічних процесів має стати податкова конкуренція, яка ґрунтується на можливості удосконаленні податкової політики та стимулюванні економічного зростання, оскільки є елементом інституціональної структури національної економіки та сприяє децентралізації економіки за рахунок можливості збільшення податкової бази органів місцевого самоврядування.

Податкова конкуренція в світовій практиці засвідчила можливість збільшення якості державних послуг через підвищення відповідальності територіальних органів влади, сприянню підвищення інвестиційного клімату для платників податків, що наприклад можливо за рахунок відстрочення сплати чи податкового кредиту, а також покращенні податкової дисципліни.

Через розвиток податкової конкуренції мають можливість розширити податкові повноваження територіальні громади і залучення інвестицій і створення нових виробництв.

Заходи податкової гармонізації в Україні із країнами ЄС виступають способом підвищення податкової дисципліни і ключовими у боротьбі з ухиленням від податків, проте високий рівень податкової конкуренції у країнах ЄС сприяє зменшенню ухилянь від сплати податків, а головне зменшуючи можливості для ухилення від сплати. Розвиток податкової конкуренції як інституту має відбуватись на двох рівнях:

- міжнародному, що передбачає створення спеціальних економічних зон із звільненням від оподаткування відповідної групи товарів чи знижені ставки податків;

- місцевий, що передбачає встановлення органами місцевого самоврядування власних ставок місцевих податків і зборів.

Саме за рахунок надання конкурентних податкових переваг в сприятиме мобільності капіталу суб'єктами господарювання, які прагнуть до економічного зростання у найбільш ефективному для їх діяльності податковому режиму.

Проте досягнення податкової конкуренції має враховувати і можливі наслідки від лібералізації податкового режиму, що може призвести до зменшення податкових надходжень та, відповідно, неможливості держави виконувати її соціальні та інші функції у повному обсязі.

З огляду на те, що в умовах євроінтеграційних процесів формування спільного ринку потребує певної міри податкової гармонізації, оскільки завдяки вищезгаданій податковій конкуренції особливо актуальною стала ефективності економічної діяльності на спільному європейському ринку.

Під гармонізацією розуміють процес адаптації національних фіскальних систем чи їх коректування до єдиних економічних цілей із можливою фіскальною дивергенцією – характерні особливості податкової системи кожної країни при виконанні спільних правил.

Податкова гармонізація включає в себе:

- 1) гармонізацію податкової бази;
- 2) гармонізацію податкових ставок.

У основу гармонізації закладені такі засади щодо погодженості у виробленні і реалізації управлінських рішень у податковій сфері; кооперація і узгодженість інтересів всіх учасників ринку; дотримання прав платників податків і виконання ними своїх зобов'язань.

Гармонізація інституціонального забезпечення економічного зростання передбачає:

– регуляторно-правове забезпечення, що включає гармонізацію законодавчих основ стимулювання економічного зростання на основі інструмента «Аналізу регуляторного впливу» як на державному рівні, так і на рівні органів місцевого самоврядування. Саме на рівні органів місцевого самоврядування потребує більш ефективної реалізації аналіз регуляторного впливу, оскільки може обмежувати підприємницьку ініціативу середніх та малих підприємств.

– організаційно-ресурсне забезпечення, що пов'язано із удосконаленням електронного урядування на основі застосування інформаційних технологій, а також підвищення ресурсного потенціалу (кадрові, фінансові, матеріально-технічні і інші ресурси) на рівні відповідних територій;

– фінансово-економічне забезпечення, що передбачає розвиток міжбюджетних відносин та систем розподілу податкових надходжень.

Податкова гармонізація інституціонального забезпечення економічного зростання має сприяти стійкості певної норми в системі оподаткування, що зменшує відхилення від сплати податків як основної загрози економічної безпеки, що досягається за рахунок координації, що передбачає збільшення трансакційних витрат суб'єктів, які ухиляються від виконання цієї норми.

Такі заходи важливі з огляду на необхідність підвищення економічної безпеки, оскільки одним із механізмів її досягнення виступає механізм податкового регулювання, який реалізується у рамках податкової політики, спрямованої на забезпечення економічної безпеки, а наразі однією із ключових її складових виступає податкова безпека, що підтверджується скорочення сукупного попиту у випадку бюджетних обмежень на мікротамакrorівні. Тому податкова безпека виступає ключовою складовою національної безпеки, оскільки доходи бюджету напряму залежать від податкових надходжень, а в умовах перманентного розвитку підприємств та зростання їх доходів як податкоутворюючих джерел наповнення

бюджету, загрози і ризику економічної безпеки зростають.

Податкову безпеку визначимо як стан забезпечення захисту національних інтересів у всіх сферах суспільного життя і сталого розвитку національної економіки на основі ефективного застосування, інструментів податкового регулювання.

Виникаючі загрози і ризику податкової безпеки пов'язані із тим, що податкове регулювання не відповідає в повній мірі ринковим умовам як справедливого економічного інструмента та соціального важеля підвищення конкурентоспроможності національної економіки. До податкових ризиків як потенційної загрози для підприємств у вигляді додаткових витрат, для держави – отримання податкових надходжень не в повній мірі, а для населення – не отримання якісних соціальних та інших благ в наслідок зменшення витрат держави, можна віднести так і ризику: ризик несплати податків; ризик посилення податкового навантаження, ризик збільшення податкового боргу тощо.

Оскільки існує пряма залежність від рівня податкової безпеки та економічного розвитку країни, то і загрози в податковій сфері та в національній економіці в цілому, залежать від економічних відносин між державою і суб'єктами оподаткування.

В загальному виді загрозу можна визначити як сукупність умов і чинників, що зменшують рівень безпеки відповідного об'єкту, а податкову загрозу визначимо як сукупність умов і чинників, що призводять до зниження стабільності оподаткування та негативного впливу на економічний розвиток. Через постійні зміни в економіці та податковому регулюванні, на нашу думку, змінюються і сукупність умов і чинників, що впливають на рівень податкової безпеки. Проте наразі залишаються перелік постійних чинників, що здійснюють безпосередній вплив на податкову безпеку протягом останніх десятиліть: умисне приховання бази оподаткування платниками податків; розширення нелегальної економічної діяльності; низька податкова дисципліна; репатріація капіталу; фальсифікації для отримання податкових пільг.

Засадничими податкоутворюючими джерелами виступає прибуток підприємств та додана вартість, зростання яких можливо, з одного боку, тільки за рахунок стимулювання реального виробництва та сфера послуг, а з іншого – за рахунок досягнення єдності інтересів платників податків і держави. Аналіз діючої системи податкового регулювання дозволив виділити регуляторні бар'єри для розвитку підприємництва (нерівномірний розподіл податкового навантаження), так і інші адміністративні бар'єри (низька ефективність податкового адміністрування, низький рівень податкової гармонізації), що потребує стратегічного підходу до реалізації фіскальної і стимулюючої функції для забезпечення безпеки національної економіки.

З урахуванням наведених вище загроз податкової безпеки та бар'єрів розвитку підприємництва проведемо ранжування рівня податкової безпеки за 2016-2018 роки в межах ключових показників, що характеризують ефективність функціонування національної економіки: 1) невиконання плану податкових надходжень; 2) несплата податків; 3) рівень податкового боргу; 4) рівень податкового контролю.

Як засвідчує аналіз показників податкової безпеки рівень загроз, що знаходяться в нестабіль-

Ранжування рівня податкової безпеки за 2016-2018 роки

Рік	Стабільний	Помірний	Нестабільний	Критичний	Характеристика
	0-0,59%	0,6-0,99%	1-10%	10,1-100%	
Невиконання плану податкових надходжень					
2018		-0,81%			Відношення планових до фактичних показників виконання
2017		-0,79%			
2016	+0,26%				
Несплата податків					
2018			+1,77%		Сума узгоджених донарахованих податкових зобов'язань
2017			+2,6%		
2016			+1,2%		
Рівень податкового боргу					
2018				11,9%	Відношення загальної суми податкового боргу до податкових надходжень
2017				10,3%	
2016				10,9%	
Рівень податкового контролю					
2018		0,8%			Відношення позапланових перевірок до загальної кількості підприємств
2017		0,9%			
2016		0,9%			

Джерело: розраховано авторами на основі [9]

ному або критичному стані, що потребує удосконалення заходів по реалізації податкової політики та податкового планування. Рівень податкового боргу достатньо істотний, що обумовлює з боку фіскальних органів необхідність розробки стратегічних заходів по покращенню податкової дисципліни, а також реструктуризації боргу. Тому стратегія податкового регулювання має бути орієнтована на трансформацію оподаткування на основі балансу інтересів платників податків і держави, а особливо в легалізації всіх видів економічної діяльності із встановленням оптимального податкового навантаження для суб'єктів господарювання для подальшого економічного розвитку.

Оскільки забезпечення економічної безпеки безпосередньо пов'язано із завданнями стимулювання економічного зростання та залежить від стану економіки, то і відповідно рівень загроз податкової безпеки може змінюватись залежно від умов функціонування економіки. Слід врахувати, що така податкова безпека направлена на забезпечення захищеності інтересів національної економіки від загроз і ризиків і безпосередньо пов'язана із такими видами державної політики: інвестиційною, бюджетною, фінансовою.

Висновки. Забезпечення податкової безпеки обумовлює удосконалення механізму її забезпечення, що має включати подальшу податкову гармонізацію та розвиток інституціонального забезпечення для своєчасного попередження виникнення загроз. Такими заходами можуть бути забезпечення паритету фіскальних інтересів і стимулювання інвестиційної діяльності, розвиток державно-приватного партнерства, що виступить основою підтримки економічної безпеки держави. Крім того, нівеляція загроз податкової безпеки

має ґрунтуватись на удосконаленні контрольних заходів та будуватись на реалізації таких підходів: реорганізація правоохоронного інституту в економічній та податковій сфері і запуском єдиної служби фінансових розслідувань із наданням відповідних повноважень у сфері економічних злочинності; зменшення рівня неефективності та корупційного впливу з боку представників фіскальних органів; забезпечення податкових надходжень при дотриманні інтересів і прав усіх суб'єктів податкових відносин.

В цілях забезпечення економічної безпеки необхідно продовжити вдосконалення механізмів податкового регулювання із посиленням значущості економічних функцій податків і податкові відносин в інтересах всіх зацікавлених сторін на основі гармонізації та спрощення податкового законодавства, зменшення податкових ставок і податкових режимів.

Зроблені спроби децентралізації економіки, що підкріплюється змінами в податковій системі мають сприяти забезпеченню економічної безпеки, проте необхідно посилили поєднання фіскальних і стимулюючих функцій податковому регулюванню. Головним в забезпеченні податкової безпеки виступає не тільки зменшення масштабів з ухиленням від сплати податків і легалізації економіки, але і підвищення якості податкового регулювання. Розвиток податкового регулювання має активізувати підприємницьку та інвестиційну діяльність, за рахунок вирівнювання податкового навантаження, заходами спрощення податкового адміністрування та контролю за податковою дисципліною, що сприятиме забезпеченню економічної безпеки і стимулюванню економічному зростанню.

Список використаних джерел:

1. Богер О.В. Пріоритети змін податкової системи у становленні інноваційної економіки України. *Економіка та держава: науковий журнал*. 2015. № 9. С. 122–124.
2. Захаркіна Л.С. Податкове регулювання інвестиційної діяльності економічних суб'єктів. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 5. С. 155–158.
3. Лекарь С.І. Особливості розвитку податкової політики в Україні на сучасному етапі. *Економіст*. 2010. № 2. С. 30–34.
4. Мироненко М.Ю. Бюджетно-податкове регулювання як основа соціально-економічного зростання регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 4. С. 75–77.
5. Коваль В.В., Балицька А.Р., Шевченко А.П. Оподаткування в системі чинників фіскального впливу на конкурентоспроможність банківських установ. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 3(102). С. 184–190.

6. Буряк П.Ю., Свірська Г.Г. Стратегічні орієнтири гармонізації податкової політики України в контексті європейської інтеграції. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2015. Вип. 730-731. С. 123–126.
7. Коліжук О.О. Напрями гармонізації податкової політики України до норм Європейського Союзу. *Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління*. 2009. № 1. С. 75–80.
8. Михайленко С. Тенденції розвитку податкової гармонізації в країнах – членах Європейського Союзу. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2014. № 5. С. 105–117.
9. Звіт Державної фіскальної служби України за 2018 рік. Офіційний сайт ДФСУ. URL: <http://sfs.gov.ua>

Папаика А. А.

Оперенко С. Г.

Причерноморский научно-исследовательский институт
экономики и инноваций

Райчева Л. И.

Международный гуманитарный университет

НАЛОГОВАЯ ГАРМОНИЗАЦИЯ В СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В КОНТЕКСТЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Резюме

Исследованы основы налоговой гармонизации в качестве ключевого направления стимулирования экономического роста. Раскрыты расходы налогового администрирования в составе трансакционных издержек субъектов хозяйствования и выделены комплаенс расходы в налоговом регулировании. Обоснована возможность применения налоговой конкуренции для либерализации налогового режима. Рассмотрены сущность налоговой безопасности в составе экономической безопасности и проведено ранжирование уровня налоговой безопасности с 2016-2018 года.

Ключевые слова: экономическая безопасность, национальная экономика, налоговое регулирование, налоговая гармонизация, стимулирование.

Papaika A. A.

Operenko S. G.

Black Sea Research Institute of Economics and Innovation

Raicheva L. I.

International Humanities University

TAX HARMONIZATION IN STIMULATING ECONOMIC GROWTH IN THE CONTEXT OF ECONOMIC SECURITY

Summary

The basics of tax harmonization as a key direction for stimulating economic growth are explored. The expenses of tax administration as part of the transaction costs of business entities are disclosed and compliance expenses in tax regulation are highlighted. The possibility of using tax competition to liberalize the tax regime is substantiated. The essence of tax security as part of economic security is considered and the level of tax security is ranked from 2016-2018.

Keywords: economic security, national economy, tax regulation, tax harmonization, stimulation.